

of reality. And ethnic symbols reflect those cultural divergences and particularities. Therefore one can say that ethno-cultural background influences the reception of ethnic symbol and conditions its interpretation by the target receiver. Henceforth a translational possibility of interpreting and translating original ethnic symbols appear to be particularly dependent on the extent of overlap between the English and Ukrainian cultures.

Key words: *ethnic symbol, symbol, translational interpretation, national cultural context, linguo-culture, folklore tradition.*

УДК 81'373.421.7

Маркова Д. С.,
аспірант кафедри загального і слов'янського мовознавства
Національного університету «Києво-Могилянська академія»
E-mail: daria.chepok@gmail.com

СИНОНІМІЧНІ ВІДНОШЕННЯ ФРАЗЕОЛОГІЧНИХ ОДИНИЦЬ НА ПОЗНАЧЕННЯ ПОЧУТТІВ ЛЮДИНИ

У статті проаналізовано синонімічні відношення фразеологічних одиниць на позначення почуттів людини. Встановлено, що синонімічні ряди утворюють фразеологізми, співвідносні зі словом та з різними частинами мови, які мають «загальне значення» та «семантичне значення».

Ключові слова: *фразеологічна одиниця, фразема, фразеологічні синоніми, фразеосиноніми, синонімічний ряд, семантичне значення, загальне значення.*

На сучасному етапі розвитку мовознавства актуальним є вивчення фразеологізмів як одиниць, що відображають людський фактор у мові. Фраземи виступають експресивними номінаціями почуттів, які суспільно створені для полегшення їхнього лінгвального відтворення, характеристики тих емоційно-психічних станів, які важко або неможливо висловити одним словом.

Проблему вивчення синонімії фразеологізмів досліджували такі мовознавці, як Л. Авксент'єв, А. Бабкіна, В. Білоноженко, А. Брагіна, В. Ващенко, В. Жуков, М. Коломієць, О. Пономарів, Л. Скрипник, О. Тараненко, В. Телія, М. Шанський, О. Уфимцева та ін.

Незважаючи на велику кількість досліджень із загальної теорії синонімії, особливості та функціонування саме фразеологічних синонімів залишаються поки що маловивченими.

Підвищений інтерес мовознавців до проблеми опису фразеологічних синонімів на позначення почуттів людини та відсутність загальнотеоретичних робіт, присвячених вивченню внутрішньої форми фразеологічних одиниць (далі – ФО), зумовлює **актуальність** дослідження.

Об'єкт мрбзвідки виступають фразеологічні синоніми на позначення почуттів людини. **Предмет** – семантичні особливості зазначених фразеологічних синонімів. **Метою** статті є розгляд синонімічних відношень фразеологічних одиниць на позначення почуттів людини.

Проблемним постає питання відсутності єдиного погляду на явище синонімії у фразеології. Наприклад, В. Телія суть фразеологічної синонімії вбачає в здатності фразеологізмів з однаковим категоріальним граматичним значенням і різним лексичним складом компонентів до взаємозамінювання без порушення будови конструкції [6, с. 77]. Л. Скрипник синонімічними вважає ФО з різною внутрішньою формою і лексичним складом на позначення одного й того самого поняття, що, відтіняючи різні його боки, мають однотипне категоріальне значення і однакову семантичну сполучуваність зі словами оточення [5, с. 212]. В. Жуков під фразеологічними синонімами розуміє ФО з максимально близьким значенням, що співвідносяться з однією частиною мови, мають переважно подібну лексико-фразеологічну сполучуваність, але відрізняються відтінками значення, стилістичним забарвленням, а іноді тим і іншим одночасно [2, с. 178]. М. Шанський синонімічними називає фразеологізми, які позначають один і той самий предмет об'єктивної дійсності і розрізняються між собою відтінками в семантиці, стилістичним забарвленням, сферою вживання, словесними зв'язками [8, с. 35]. Автор відзначає найбагатшу синонімію фразеологізмів дієслівного і прислівникового характеру. Таке розмаїття

визначень не випадкове: зважаючи на подібність фразеологічної синонімії лексичній та складнішу будову фразем, їхній надслівний характер, дослідники вдаються до аналізу як ступеня семантичної близькості ФО, так і їхньої граматичної будови, компонентного складу, семантико-синтаксичної сполучуваності [7].

Отже, фразеологічні синоніми – це фразеологічні одиниці зі спільним загальним значенням, які співвідносні з однією частиною мови, але відмінні між собою образною основою, компонентним складом і семантико-стилістичними відтінками.

Як і лексеми, фразеологізми можуть об'єднуватися в синонімічні ряди, що є однією з ознак системності фразеології; кожен член синонімічного ряду по-своєму розкриває певне поняття чи судження.

Синонімічні ряди можуть утворювати фразеологізми, які співвідносяться зі словом. Прикладами слугують фразеосиноніми для відтворення душевного болю, спричинені розчаруванням, стражданням, душевними муками тощо: *розворушувати (ятрити) рану [в серці (в душі)]; троюдити серце; краяти [ножем] душу (серце); розривати серце (душу, груди): «Івась лежав, мовчав. Зло, досада давили його за горло, **троюдили серце**, точили сльози з очей»*(Панас Мирний); *«Не плач, не **край ножем мого серця»*** (І. Нечуй-Левицький). Семантично зближеними є фразеологізми зі значенням «вразити» (торкнутися найболючішого, того, що найбільше хвилює) *впекти у живе; доїсти (допекти) [аж] до живих печінок (до живого) кого, кому; зачепити за живе (болюче місце) кого: «Але ніхто мені так не **допик аж до живих печінок**, як та капосна баба Палажка Солов'їха»* (І. Нечуй-Левицький), а також синонімічний ряд фразеологічних зворотів зі значенням «дошкуляти»: *до [самого] живця проїмати кого; діймати до серця кого; кусати за серце кого: «**До самого живця** тими словами **проїмає»*** (Панас Мирний). У ситуаціях, коли людина уже не в змозі терпіти муки, страждання, використовують фразеологізми з компонентами *Бог та світ: не бачити світу (світа) [білого (Божого)] та живим до Бога (на небо) лізти / полізти: «Ніколи в мене не боліли зуби, а тут на тобі... – Зробіть щось, – прошу [лікаря], – а то **живим на небо полізу»*** (Ф. Маківчук).

Для вираження стану людини, коли вона відчуває роздратування різної сили і характеру його впливу, в українській мові існує низка синонімічних фразеологічних зворотів: *важким духом дихати; вогнем (неклом, полум'ям) дихати; бісом дивитися; скреготати зубами; рвати й метати; впадати в гнів; вергати громи; метати громи і блискавки та посилати [всі] громи і блискавки: «Марія у своїй кімнаті **посилає всі громи і блискавки на голову П'єтро Антонеллі... Негідник! Дурень!..»*** (М. Слабошпицький). Щоб підсилити почуття гніву, додається підсилювальний компонент *аж* перед фразеологізмами: *аж вогню давати / креше; аж іскри з очей сиплються; аж сипати вогнем: «Як говорить, то **аж іскри з очей сиплються»*** (М. Ірчан). У ситуаціях, коли людину настільки переповнює гнів, що вона втрачає рівновагу, виходить із себе, вживають фразеологізми *давати / дати волю серцю; вивести з рівноваги та вивести з себе: «По-перше, хай встане, – різко сказала Оля Боніфатьєва. Її різкий тон зовсім **вивів із себе** Сашка Христолюбенка»* (Є. Гуцало).

Синонімічний ряд фразеологічних одиниць на позначення неспокою, тривоги, хвилювання досить чисельний. Наведемо найуживаніші ФО: *аж за голову взятися; битися як горлиця; мороз дере по спині; як на гарячій вугіллі; відібрати мову: «Ой п'є Овраменко, ой п'є молоденький... Його мати та старенька **Як горлиця б'ється»***(Укр. думи). Щоб підкреслити та наголосити на сильному почутті «тривоги», вживають такі синонімічні ФО як *аж у жар кидати (вдаряти); аж крається серце (душа); аж холоне серце (в серці) / душа: «Ну от я до тебе доторкнувся, то мене **в жар кидає** одразу...»* (Григір Тютюнник).

Більшість фразеологічних синонімів зі значенням «хвилюватися» мають у своїй структурі компоненти *душа та серце: душа болить / душа береться боєм; [важкий] камінь давить душу (серце); брати [близько] до серця; лежати на душі (на серці) та ін.: «**Камінь на серце давить, вночі тривожні сні»***(І. Гончаренко). Те саме значення, але дещо інший відтінок («бути у стані схвилюваності») мають порівняльні звороти *як на голках (голючках, кілочках, комочках, шпильках, шпичках і т. ін.); як на вогні*

(жару, жаринах, жарині, вугіллі і т. ін.); як на терню; як на ножах: «Дмитро сидить **як на углях**» (Панас Мирний).

Синонімічний ряд зі значенням «розпачу / відчаю» утворюють фразеологізми з компонентом битися: битися головою об стіни та битися (бити) об поли [руками]: «Переляканий батько метушився, безтямно **бив себе об поли** й бурмотів: – От лихо, от лихо!» (М. Лазорський) та з компонентом голова: аж дур голови береться; бідна голівонька (голова); братися (вхопитися) за голову: «Як глянув зав з-під козирка, **Вхопивсь за голову** й сказав: – Гукніть негайно Хом'яка» (С. Олійник). Щоб підсилити або підкреслити стан та почуття людини в момент розпачу, вживаються фразеологізми аж рвати на собі (на голові) волосся; хоч живим у землю лізь та вити вовком (звіром): «Відомо, що чиновники-бюрократи часто **вовком виють** через те, що їм, нехай і формально, треба відповідати на листи трудящих» (З журналу).

Невеликою кількістю репрезентантів характеризується група фразеологічних синонімів на позначення печалю та жалю: очі туманом заходять; гірка (пекуча) печія ухопила за серце; битий горем (тугою); додавати жалю та налягати на серце: «Співаю я, співаю, та й досі не доспівалась до своєї долі... І весело мені, і чогось сум вже **налягає на моє серце**, – думала Соломія» (І. Нечуй-Левицький).

Існує чимало способів виразити «незадоволення», наприклад, із побажальною ознакою: щоб очі не бачили; щоб очі повилазили; щоб грім побив (прибив, убив); пропади пропадом (прахом); з компонентами Бог / Господь: гнівити Бога (Господа); гріх Бога гнівити; скажи на милість [Божу (Бога)]; кара Божя (Господня): «**Кара Божя** з тими листами та й годі!» (Леся Українка); з компонентами чорт / біс / диявол: бісів (дияволів, чортів) син; дивитися бісом: «Йому [Гнатіві] не вгодиш: переступиш – зле, недоступиш – зле; все **бісом дивиться!**» (М. Коцюбинський), бісової віри (пару); посилати / послати до бісового батька (до всіх чортів): «Тебе просиш, а ти **до бісового батька посилаєш!**» (Панас Мирний). Синонімічними є ФО аж мінитися / перемінитися в лиці (на лиці, на обличчі); аж очі рогом / драконом; ударитися (полізити) в амбіцію; дивитися косо (криво, боком): «Най би тато не фундулився [не сердився] на Григорія, а то все на нього **боком дивився..**, а той і розгубився» (О. Кобилянська). Сюди ж відносять фразеологізми не взяв ворог (враг); де взявся на нашу голову; накрити (вкрити, напастити, напнути, обпастити) мокрим рядом та як у воді (у воду) намочений: «Мирон був сердитий сам на себе: цілий тиждень ходив **яку воді намочений**; він і в шинку, як зять його та громаду частував, сидів сумний та пив мовчки» (Грицько Григоренко).

Концепти душа / серце виступають семантичними центрами фразеологічних синонімів, які позначають не тільки негативні почуття, такі як хвилювання чи переживання, а й піднесеність: на душі / на серці гарно; легко на душі та в душі тішитися; прокинулося серце (прокинулася душа); заграло серце, або розгодилося на серці (на душі): «Дівчинка... зашарілася, спалахнула вдячним поглядом і в цю хвилину була така щаслива, що Христі знову **розгодилося на серці**» (Панас Мирний). Для того, щоб виразити, наприклад, піднесеність, вживають такі ФО: не чути землі [під собою (під ногами)] та підноситися / піднестися духом; очі так і світяться, або очі (очиці) грають / заграли; обрік грає; входить / ввійти в смак; на сьомому небі: «По всьому видно було, що він зараз перебував **на сьомому небі**» (Є. Гуцало). Синонімічний ряд зі значенням «піднесеності» утворюють також компаративні ФО: як скинути (звалити) гору (тягар) з плечей; як пуд ваги скинути; як камінь з душі одкотив (спав): «Йому стало веселіше після відвертої розмови, **як камінь з душі одкотив**».

Почуття кохання / любові, яке виникає, пробуджує, передають в українській мові кілька фразеологічних зворотів: прилипнути серцем (душею); віддати душу/серце та відкривати душу (серце): «Скільки ж то разів, зустрічаючись на вулиці, хотів промовити до неї, **відкрити їй своє серце**» (І. Франко); вкладати / вкласти [всю] душу/серце: «Боляче переживав [Бронко] провал справи, в яку **вклавує** свою **душу**» (Ірина Вільде). З почуттям любові також пов'язані ФО душі (в собі) не чути; не чути серденька та відвернути серце: «Ти так мене приворожила, що **серце моє ніяк одвернути** від тебе не зможу» (С. Васильченко). Людина, яка відчуває таке сильне почуття, може сказати заворушилося серце; запалилося серце, а також серце в'яне: «**В'яне серце** моє од щасливих очей, що горять в тумані наді мною» (В. Сосюра). Якщо хто-небудь не може ясно, реально усвідомлювати що-небудь, відчуваючи

почуття «любові», можна сказати *втрачати голову*: «Вона знає, як я люблю її. Як дурисвіт, як хлопчак, що **втратив голову**» (П. Колесник). Щоб підсилити вираження почуття любові вживається фразеологізм як (мов, ніби) *чорт у суху грушу* (у стару вербу), зі сл. закохатися: «Маланка бачить, що закохався Дмитро, як **чорт у суху грушу**» (М. Зарудний).

Фразеологізми можуть співвідноситися з різними частинами мови і, в свою чергу, утворювати синонімічні ряди. Прикладом слугують дієслівні фраземи зі значенням «злитися»: *зло бере* (розбирає) *кого*; *кипіти злобою*; *рвати вудила*; *важким (недобрим) духом дихати*: «Пан бачить, що вже жінка **важким духом дише**, а все не важиться він бабусю наляяти» (Марко Вовчок).

Компаративні ФО як [печений (варений)] *рак*; як *приском (жаром) обсипати*; як *засватана дівка* (дівка на виданні) утворюють синонімічний ряд зі значенням «соромитися»: «Товаришу П'ятниця, чому ж ти стоїш **наче засватана дівка?**» (В. Кучер). Тотожними за значенням є дієслівні ФО *наливатися жаром* (вогнем); *спекти рака* (раків); *згоріти від сорому*; *сором залив обличчя* (лице); *сором виїдає очі*; *мало в (крізь) землю не провалився* [від (з) сорому]; *аж кров кинулася до обличчя*; *вбирати* (втягувати) *голову в плечі*; *кліпати* (блммати) *очима та не затягнеш волоком*: «От кому щастить! – підморгнув [Юхим]. – Самі дівчата в хату приїздять! А тут і **волоком не затягнеш**...» (М. Зарудний), а також прислівникові фразеологізми *сором їсть очі*; *пече сором*: «**Пече** мене **сором** на саму згадку» (М. Коцюбинський).

Синонімічний ряд зі значенням «тривожно» утворюють прислівникові фразеологізми: *тривога душу* (серце) *обгортає*; *душа* (серце) *не на місці*; *обіймає неспокій*; *гризе неспокій* (непокій) *серце*; *серце завмирає* (замирає); *коти* (кішки, миші) *скребуть* (скребли, шкребуть) *душу* (на душі, на серці, за серце): «Він вернувся у хату і сів за стіл. Далі схопився і почав сновигати по хаті. **Неспокій** усе більший та більший **обіймав** його» (Б. Грінченко).

Синонімічний ряд утворюють прикметникові фразеологізми зі значенням «приголомшений» (збентежений, дуже вражений чим-небудь): [сам] *не при собі*; *сам не свій*; як (мов) *у воду опущений*; як *скупаний у мертвій воді*; *ні живий ні мертвий*; як *громом прибитий* (вражений): «Пане начальнику, чого ви стали, **як у воду опущений?**» (І. Франко).

Дієслівні фразеологізми *ловити / зловити на гачок*; *не відривати* (не відводити) *очей* (погляду); *за вуха не відтягнеш*; *аж рота роззявити* поєднуються у синонімічний ряд зі спільним семантичним значенням «захопитися»: «Не турбінами єдиними людина жива... Бориса – того **за вуха не відтягнути од віршів**» (І. Муратов).

Окрему увагу привертають ФО на позначення образи. Специфічною особливістю зазначених фразем є те, що синонімічний ряд утворюють іменникові («образа»): *вигодувати гадюку біля серця* (за пазухою); *видавити* [з очей] *сльозу*: «Біль і образа **видавили** з мене **сльозу**» (Є. Кравченко) та дієслівні ФО («образитися»): *надуті* (закопили) *губи* (губки); *надутися як* (той) *сич* (індик) [перед смертю]; (дуже образитися) *полізити* (вдаритися, упасти) *в амбіцію*; *ударитися в образу*: «Секлета Пилипівна... **надула губки**, **сердито на бригадира поглянула**» (Остап Вишня).

Аналізуючи фразеологічні синоніми, потрібно розрізняти «загальне значення» та «семантичне значення». Наприклад, *наливатися фарбою* і *наливатися кров'ю*, *червоніти* (*шаріти*) як *калина* і *лице пашисть вогнем* об'єднуються загальним значенням «червоніти». Проте їх різнить семантичний нюанс. Перша ФО, власне, означає «червоніти від сорому, збудження»: «Я думала, ти хотів мені щось сказати... – І скажу, – **наливається фарбою** Омелько» (І. Цюпа), друга – «червоніти від злості, напруження»: «**Стадницький налився кров'ю**, та сказати нічого не міг» (М. Стельмах), третя фразема – «червоніти від хвилювання»: «Думала одну тіль свою побачити, а глянула, то мало не заплакала: **все лице, мов на лихо, шаріло, як калина**» (С. Васильченко), а четверта – «червоніти від захоплення»: «**Поперед усіх Марина! Чорні очі зайнялися, так і горять, так і блищать! З лиця пашисть вогнем!**» (І. Нечуй-Левицький).

Синоніми *захоплювати духі* *проймає серце* (душу), *брати* (*щипати*) *за душу* і *брати за живемають* загальне значення «хвилювати», але семантичне значення перших двох ФО – «викликати захоплення»: «Не раз в дитинстві тобі **захоплювали дух** перекази про скарби, закопані тут

запорожцями» (Олесь Гончар), а дві останні фрази вживають, щоб передати почуття «неспокою / бентежності»: «Венеру ж за душу щипало, що з флотом поступили так» (І. Котляревський).

Наступна група фразеологізмів об'єднуються загальним значенням «байдужість», але за семантичним значенням вони утворюють три синонімічні ряди. Прислівникові фразеологізми зі значенням «байдуже» (ніщо не цікавить, не обходить кого-небудь, зовсім байдуже комусь, ніскільки не хвилює) утворюють перший синонімічний ряд: як з гуски (з гусака) вода, хоч трава не росте; хоч вовк траву їж, не гріє і (й) не знобить (ні знобить ні гріє) тааби лихо тихо: «Чіпко, скажи мені, бога ради... Адже тобі від того **ні знобить, ні гріє**» (Панас Мирний). Другий синонімічний ряд утворюють ФО, коли про людину говорять, що вона не звертає ніякої уваги на те, що говорять, не слухає, навмисне не помічає чогось, ігнорує когось або щось: *дивиться крізь пальці, не звертає (нуль) уваги або пропускає повз вуха*: «Мокрий сніг, легко падаючи, як цвіт вишні од вітру, лягав на землю й засипав Соломію, але вона **не звертала на те уваги**» (М. Коцюбинський). Під реакцією розуміють не лише словесну репрезентацію відповіді, а й зовнішні прояви (вираз обличчя, жестикуляція тощо): *і вусом (бровою / вухом) не вести; і вусом (бровою) не моргнути; за вухом не свербить; і вухом не веде; ні кує ні меле; й у вус не дуги; хоч би тобі вусом моргнув*: «Скільки часу стою та кричу, а вони **й ухом не ведуть**» (Степан Васильченко). Наведені дієслівні фразеологізми входять до третього синонімічного ряду зі значенням «не реагувати».

Наступна група фразеологізмів об'єднується загальним значенням «радіти», проте, маючи різні семантичні значення, утворюють три синонімічні ряди: 1) «відчувати велику радість»: *душа (серце) радується (співає); пити радість*: «Скільки того народу вчиться!.. Як глянеш –**серце радується**» (Олесь Гончар); 2) «перебувати в піднесеному настрої, схвилюваному стані від чогось радісного»: *не чути землі (ніг) під собою; як [удруге (знов)] на світ народитися*: «Як він [Туровець] живе з Соломією? – Душа в душу. Соломія тепер **землі не чує під собою**» (М. Стельмах); 3) «бути дуже задоволеним, щасливим»: *ходити іменинником (як іменинник); співати від щастя; аж танцювати*: «А Тимоха ж то **аж танцює**, що звів Левка, і вже господарює усім» (Г. Квітка-Основ'яненко).

Варто зауважити, що синонімізуються, власне, не ФО, а їхні окремі значення, унаслідок чого вони можуть потрапляти до різних синонімічних рядів. Наприклад, ФО *схиляти голову* (перед ким, чим) окремими своїми значеннями входить щонайменше до трьох синонімічних рядів: 1) «підкорятися, здаватися»: «Подарунок зробила [Аспазія] дорогий... Треба привітати. Отак прийти і вклонитися. Вклонитися? Чому вона повинна вклонитися? Ах, Чорнота!.. Заради нього **схиляти голову**... Ні! Нізащо!» (Р. Чумак) – *схиляти чоло (шию) (перед ким, чим), танцювати (скакати) під дудку (чую), пливти за течією*; 2) «виявляти шанобу до кого-, чого-небудь»: «**Схилімо голови перед людьми** – велетами, перед справжніми людьми!» (З газети) – *бити чолом, луг. діал. драстуватися за кілометр, ноги мити [юшку пити] «добре шанувати когось»*; 3) «засмутитися»: «Там стара мати заливається гіркими сльозами, обнімаючи бриту голову синову; тут молода молодичка з дитиною на руках голосить на весь майдан, однією рукою схопивши за шию молодого чоловіка; а ось сестра з братом розмовляє, сльозами доливаючи горе... От і старі діди **посхиляли голови**...» (Панас Мирний) – опустити вуха, як за стіну засунутися, вішати (хнюпити, опускати) носа.

Семантичний аналіз досліджуваних ФО засвідчує, що фразеологічна група на позначення почуттів людини є досить продуктивним пластом активно вживаних мовних одиниць, які допомагають носіям мови вербалізувати свої почуття. Встановлено, що синонімічні ряди утворюють фразеологізми, які співвідносяться і зі словом, і з різними частинами мови. Аналіз фактичного матеріалу показав, що треба розрізняти значення «загальне» та «семантичне». Варто також зауважити, що синонімізуються не фразеологічні одиниці, а їхні семантичні значення. Досліджувана фразеологічна група передбачає можливість подальшого глибинного вивчення з метою відшукати антонімічні особливості прояву почуттів людини та проведення зіставного аналізу семантичних значень, які лежать в основі національного світосприйняття.

Список використаної літератури

1. Алефіренко М. Ф. Теоретичні питання фразеології / М. Ф. Алефіренко. – Х. : Вища школа, 1987. – 133 с.
2. Жуков В. П. Русская фразеология / В. П. Жуков. – М. : Высш. шк., 1986. – 310 с.

3. Коломієць М. П. Словник фразеологічних синонімів / М. П. Коломієць, Є. С. Регушевський. – К. : Радянська школа, 1988. – 200 с.
4. Словники України [інтегрована лексикографічна система, версія 3.2] / Фразеологічний словник // Український мовно-інформаційний фонд НАН України [В. А. Широков, О. Г. Рабулець, І. В. Шевченко, О. М. Костишин, К. М. Якименко]. – К. : в-во «Довіра», 2008. – Електронний ресурс.
5. Скрипник Л. Г. Фразеологія української мови / Л. Г. Скрипник. – К. : Наук, думка, 1973, – 280 с.
6. Телия В. Н. Русская фразеология. Семантический, прагматический и лингвокультурологический аспекты / В. Н. Телия. – М. : Языки рус. культуры, 1996. – 286 с.
7. Ужченко В. Д. Фразеологія сучасної української мови : посібник для студентів філологічних факультетів вищих навчальних закладів / В. Д. Ужченко, Д. В. Ужченко. – Луганськ : Альма-матер, 2005. – 400 с.
8. Шанский Н. М. Фразеология современного русского языка / Н. М. Шанский. – М. : Наука, 1963. – 197 с.

Маркова Д. С. Синонимические отношения фразеологических единиц, обозначающие чувства человека.

Анотация

В статье проанализированы синонимические отношения фразеологических единиц, обозначающие чувства человека. Определено, что синонимические ряды образуют фразеологизмы, соотносящиеся со словом и с разными частями речи, которые имеют «общее значение» и «семантическое значение».

***Ключевые слова:** фразеологическая единица, фразаема, фразеологические синонимы, фразеосинонимы, синонимический ряд, семантическое значение, общее значение.*

Markova D. S. Synonymous relations of phraseological units indicating human feelings.

Summary

The article deals of synonymous relations of idioms indicating feelings.

The main aim of the article is to consider the synonymous relations of phraseological units indicating feelings.

The object of the study is the phraseological synonymous indicating feelings.

The subject of study is the semantic features of the idiomatic synonyms.

Current period of linguistic development is characterized by increased interest of linguists to describe the idiomatic synonyms indicating feelings and the lack of general studies which devoted to internal form of phraseological units.

Semantic analysis of studied phraseological units shows that frazeothematic group indicating feelings is quite productive layer of actively used language units that help native speakers to verbalize their feelings. It was found that synonymous rows are formed by idioms which correlated with the 'word' and with different parts of speech. The analysis of the factual material showed that it is necessary to distinguish between the meaning «common meaning» and «semantic meaning».

It should be also noted that synonymize the semantic meanings of phraseological units.

The studied frazeothematic group provides for further in-depth study of the lexical level to find the antonymic features of idioms indicating feelings and compare of semantic meanings which underlying national worldview.

***Key words:** phraseological unit, frazema, phraseological synonyms, frazeosynonyms, synonymous row, semantic meaning, common meaning.*